

Een wajangpop is nml. een schaduwbeeld. Zij moet dus niet bekeken worden in opzicht, maar in doorzicht; zooals zij dan ook in de werkelijkheid vertoond wordt. Haar silhouet moet zich projecteeren op een wit scherm, of, zooals dit in Krefeld geschied is, op matglas.

En dan veranderen de figuren ineens van gedaante.

De tot dusver voor ons „onbegrijpelijke dingen” bieden dan het hoogste op het gebied van zwart- en witkunst, en wat eerst gedrochtelijk karikatuur scheen, wordt een weloverlegde stijl, die niets met de realiteit te maken wil hebben, zuiver verbeelding geeft in schitterend gelukte vormen.

Trouwens wajang beteekent in de eerste plaats s c h a d u w; en verder s c h a d u w b e e l d, s c h i m. Maar ook s c h i m m e n s p e l, nml. de t o o n e e l v e r t o o n i n g met figuren tegen een v e r l i c h t s c h e r m.

Laat ik beginnen met u in schaduwbeeld een fragment te toonen uit een Javaansch tooneelstuk (Zie pl. 1), waarbij Ardjoena in gevecht is met Koembakarna, den grootsten der reuzen.

Zooals bekend, is Ardjoena de Adonis der Javanen (pl. 7), het type van mannelijke schoonheid, onkwetsbaarheid en onoverwinnelijkheid, de lieveling der goden en... der vrouwen. Toch liefhebbend en getrouw echtgenoot: in pl. 2 zien wij hem bezig zijn vrouw te leeren schieten met pijl en boog.

Hier evenwel zien wij de wajangfiguren, zooals die uit buffelleer gesneden zijn. De lijnen zijn aanwijzingen voor het beschilderen der figuren met helle, vlakke tinten, of voor het vergulden. Hoofdhaar en baard zijn zwart geschilderd. Langs die lijnen zijn de figuren met puntjes en streepjes doorgebeiteld, waardoor hare schaduwbeelden het subtiel-filigraanachtige vertoonen als in pl. 1 te zien is.

Hunne vormen zullen u vreemd en grillig voorkomen. Wij vinden punten van overeenkomst met de wijze waarop in het oude Egypte en Assyrië de menschelijke gestalte werd afgebeeld. (Zie pl. 3, blz. 18). Bij beiden zijn het gezicht en de beenen en profiel, en het bovenlijf daarentegen bijna en face. De voeten zijn naar denzelfden kant gekeerd. De voorste schouder is korter dan de achterwaarts gelegene, daar men perspectivisch den schuin geplaatsten voorsten schouder in het verkort ziet. De achterste schouder is overdreven lang en de overdrijving gaat nog veel verder in de lengte der armen, die bijna tot aan de voeten reiken.

Nu hebben wij bij de oud Egyptische en Assyrische, zoo ook bij de Javaansche afbeeldingen van menschelijke figuren te doen met styleeringsmotieven.

In den Javaanschen aard ligt een sterk begrip van stijl, ook voor sierkunst